

17.04.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/15
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.3.2024/227
Karar Numarası : 2024/311
Başvuran : N. T.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : A. G.
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, engellilik temelinde nefret söyleminde bulunulduğu iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. %50 oranında engelli olduğunu,

b. 26/11/2023 tarihinde medyaya yansıyan yazılı haberler ve sosyal medyada paylaşılan görüntülerde Amasya ili Merzifon ilçesinde düzenlenen aday adayları tanıtım toplantısında siyasetçi ve eski .... Milletvekili A. G. tarafından “*Bu güzel şehre, bu güzel şehrin insanlarına yapılacak hizmetlerde aksaklıklar olmadan ortopedik özürllülerden bu memleketi kurtarmamız lazım. Bu şehri ortopedik özürllülerden kurtarmamız lazım. Düzgün iş yapan, tuttuğunu koparan insanları bilmemiz lazım.*” ifadelerinin kullanıldığını,

c. A. G.’nin yaptığı konuşma ile engellileri dışlama mesajını verdiğini, siyasetçi olması nedeniyle de verdiği mesajın bütün topluma ulaşabileceğini,

ç. Söz konusu konuşmada aşağılayıcı bir ifade olan ve toplumsal algıda negatif çağrışım yapan “özürllü” kelimesinin kullanıldığını, Türk Dil Kurumu sözlüğünde bu kelimenin kusurlu, defolu, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri çeken kimse anlamına geldiğini,

d. A. G.’nin bir kişiyi değil, tüm ortopedik engellileri hedef aldığını belirtmiş ve başvuruya konu söylemin engellilik temelinde aşağılama ve dışlama içerdiğinin tespit edilmesi ile ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmesini talep etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “*Kanun önünde eşitlik*” başlıklı 10’uncu maddesinin

birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin eşittir.”

4. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre; “Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi” ifade etmektedir.

5. 6701 sayılı Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

6. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

7. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine

ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

8. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre: “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

9. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinde zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(2) İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.”

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği,

b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,

c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,

ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı,

d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği,

e) Belli bir konuyu içerip içermediği,

f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı,

yönlerinden incelenir.”

11. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön inceleme üzerine verilecek kararlar” başlıklı 49’uncu maddesinin altıncı fıkrası şöyledir:

“(6) Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.”

12. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir:

“(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. 6701 sayılı Kanun’un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5’inci maddesinde eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişiler aleyhine ayrımcılık yapamayacağı düzenlenmiştir.

Başvuranların ayrımcılık yasağı ihlalleri değerlendirilirken Kanun'da yer alan kapsam doğrultusunda hizmet sunumunda eylem veya eylemsizliğin bir sonucu olarak herhangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlamanın da meydana gelmiş olması gerektiği değerlendirilmektedir (TIHEK, K. No: 2022/490, 9/8/2022, para. 17).

16. Başvuru konusu olayda başvuran; medyaya yansıyan yazılı haberler ve sosyal medyada paylaşılan görüntüler aracılığıyla öğrendiğini belirttiği aday adayı toplantısı sırasında muhatap tarafından sarf edilen sözler nedeniyle, ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmektedir. Siyasi bir faaliyet olan aday adayı ilan toplantısının hizmet sunumu niteliğinde olmadığı, muhatabın belli bir topluluğa yönelik açıklamalarda bulunduğu, dolayısıyla inceleme konusunun 6701 sayılı Kanun ile belirlenen ayrımcılık yasağı kapsamında yer almadığı değerlendirilmektedir (TIHEK, K. No: 2022/490, para. 17; TIHEK, B. No: 2022/44, K. No: 2022/544, 9/8/2022, para. 15.). Ayrıca başvuru konusu siyasi faaliyetin gerçekleşmesi sonucu herhangi bir dışlama, ayırım veya kısıtlamanın somut olarak meydana geldiğine ilişkin bir bilgi başvuran tarafından Kurumumuza sunulmamıştır.

17. 6701 sayılı Kanun'da gerçek kişilerin yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişiler aleyhine ayrımcılık yapılamayacağı düzenlenmiştir. Başvuru konusu olayda, aday adayı toplantısı bir hizmet sunumu olarak kabul edilmemekle birlikte; başvuranın herhangi bir hizmetten yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi konumunda olmadığı, bu hususa ilişkin bir bilgiyi de Kurumumuza sunmadığı anlaşılmıştır.

18. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişinin Kuruma başvuruda bulunabileceği düzenlenmiştir. Ayrımcılık yasağı ihlali iddiaları kapsamında bir başvurunun kabul edilebilmesi için başvuranın, farklı muamele teşkil eden eylem, işlem veya ihmalden kaynaklı bir zarara uğraması gerekmektedir. Somut olayda başvuran, muhatabın söylemlerinin aşağılayıcı ve dışlayıcı olduğunu iddia etmiş olsa da ayrımcılık yasağı ihlalden nasıl bir zarar gördüğüne ilişkin herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

19. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ikinci fıkrasında ilgililerin, Kuruma başvurmadan önce Kanun'a aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep edecekleri, bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapabilecekleri düzenlenmiştir. Mezkûr Kanun'da Kurumun, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebileceği kabul edilmiştir. Başvuru konusu olayda, ilgili tarafa başvuru koşulunun sağlanmadığı ve telafisi güç veya imkânsız zararların ortaya çıkması ihtimalinin de bulunmadığı değerlendirilmiştir.

20. İnceleme kapsamında başvurunun 6701 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde yer alan ayrımcılık yasağı kapsamında yer almadığı, Kanun'un 17'nci maddesinin birinci fıkrası gereğince zarar görme koşulunun sağlanmadığı, aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince Kuruma başvuru yapmadan önce

ilgili tarafa başvuru yapma şartının sağlanmadığı ve başvuruda telafisi güç veya imkânsız zararın da bulunmadığı anlaşıldığından başvurunun kabul edilmez olduğu sonucuna varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/3/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Görevli)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi